

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๖๒
วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๓. นายนรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๔. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๕. นางกิริธนา สุมาวงศ์	กรรมการ
๖. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๗. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๘. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๙. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๑. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๒. นายภุมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๓. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๔. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๕. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๖. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๗. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	(ลาการประชุม)
๒. นายอัษฎพร จารุจินดา	(ลาการประชุม)
๓. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นางสาววิลาวรรณ ร่ำริน

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมวิธีการ ๓

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

๒. นายณัฐ มโนกุลอนันต์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางสาวสุจิตตา มโหธร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๒. นายวิชัยพล ฉวีวรรณ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว นายสุพจน์ ไช้มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๒๖๑ วันพุธ ที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา**พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ**

ก่อนเริ่มพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... นายสุพจน์ ไช้มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ได้สอบถามความคืบหน้าในการพิจารณาศึกษาหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับต่างๆ ของคณะอนุกรรมการพิจารณาการศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญชุดต่างๆ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาการศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... รายงานต่อ

ที่ประชุมว่า ที่ประชุมอนุกรรมการพิจารณาในประเด็นที่สำคัญที่อาจเป็นปัญหาในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ต้องบัญญัติให้สอดคล้องกับมาตรา ๙๑ (๑) ของร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอวิธีการคำนวณคะแนนการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยนำคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขตเลือกตั้งมารวมคำนวณจำนวนสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคจะมี ซึ่งคณะอนุกรรมการเห็นว่า วิธีการคำนวณดังกล่าวอาจเป็นวิธีการที่ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๙๑ (๑) ของร่างรัฐธรรมนูญ เนื่องจากมาตรา ๙๑ (๑) ได้กำหนดให้นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยห้าร้อย กล่าวคือ วิธีการคิดคำนวณดังกล่าวพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเท่านั้นที่มีสิทธินำเอาคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมารวมคำนวณ ดังนั้น อาจมีพรรคการเมืองบางพรรคส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งพรรคการเมืองดังกล่าวจะไม่สามารถนำคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้รับจากทุกเขตเลือกตั้งมารวมคำนวณจำนวนสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ประกอบกับมาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง ของร่างรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติแต่เพียงว่า “พรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้วให้มีสิทธิส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้” ซึ่งการบัญญัติในลักษณะดังกล่าวเป็นการบังคับให้พรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่านั้น โดยไม่บังคับให้พรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อด้วย แม้ในทางปฏิบัติจะมีการคาดการณ์ว่าทุกพรรคการเมืองย่อมต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออยู่แล้ว แต่ในทางเทคนิคการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ต้องบัญญัติให้สอดคล้องกับร่างรัฐธรรมนูญเพื่อรองรับในกรณีดังกล่าวด้วย

ประเด็นที่สอง การคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๙๓ ของร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติบังคับให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปก่อน หากมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด จะมีวิธีคิดคำนวณอย่างไร ซึ่งผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอวิธีคิดคำนวณสามแบบ อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่มีความสำคัญ คือ จะต้องบัญญัติวิธีคิดคำนวณให้สอดคล้องกับมาตรา ๙๓ ของร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งคณะอนุกรรมการยังหาข้อยุติของวิธีคิดคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไม่ได้

ประเด็นที่สาม ในการดำเนินการตามมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง ของร่างรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปถ้าต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้นำความในมาตรา ๙๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม” ซึ่งอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งไปก่อน เนื่องจากมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต่อมาหากมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งถูกสอบสวนว่าทุจริตการเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก และศาลฎีกาตัดสินว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการทุจริตการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายในหนึ่งปี ซึ่งจะส่งผลทำให้

ต้องมีการคำนวณคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่เช่นกัน โดยการคำนวณคะแนนใหม่ในครั้งหลังนี้ อาจมีจำนวนสัดส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเปลี่ยนแปลงไปจากผลการคำนวณคะแนนในรอบแรก ดังนั้น จึงต้องบัญญัติกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้รองรับถึงกรณีดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้ จากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. .... ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๔ - ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ จังหวัดอุดรธานี สรุปสาระสำคัญในการรับฟังความคิดเห็นได้ ดังนี้

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอให้มีการจับสลากหมายเลขพรรคการเมือง เพื่อให้สมาชิกของพรรคการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใช้หมายเลขเดียวกันทั่วประเทศ โดยมีผู้แสดงความไม่เห็นด้วยกับวิธีการดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าอาจทำให้พรรคการเมืองที่มีขนาดใหญ่ได้เปรียบพรรคการเมืองที่มีขนาดเล็ก

๒. เรื่องการแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยมีผู้เสนอความเห็นว่าการให้พรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการกำหนดเขตเลือกตั้ง แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การให้พรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการกำหนดเขตเลือกตั้งจะส่งผลทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓. การกำหนดเวลาในการลงคะแนนเลือกตั้ง ซึ่งมีผู้เสนอความเห็นว่าการขยายระยะเวลาในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ซึ่งคณะอนุกรรมการเห็นว่าจะต้องพิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียของการขยายระยะเวลาดังกล่าว ตลอดจนผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง เนื่องจากหลังจากปิดหีบเลือกตั้งแล้ว เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งต้องดำเนินการนับคะแนนเลือกตั้ง ดังนั้น จึงต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งด้วย

๔. คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งด้วยเครื่องลงคะแนนแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจเริ่มทดลองใช้ในบางเขตเลือกตั้ง ซึ่งในเวทีสัมมนาฯ รับฟังความคิดเห็นค่อนข้างให้การสนับสนุนเรื่องการกำหนดให้ใช้เครื่องลงคะแนนแบบอิเล็กทรอนิกส์

๕. มีผู้เสนอความเห็นให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นหลักฐานแสดงการเสียภาษีย้อนหลังเป็นระยะเวลาสามปี หรือห้าปี

๖. มีผู้เสนอความเห็นให้ขึ้นบัญชีรายชื่อหัวคะแนนของพรรคการเมืองทุกพรรค เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบในกรณีที่หัวคะแนนของพรรคการเมืองใดกระทำทุจริตการเลือกตั้ง

นายชาติชาย ญ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. .... รายงานต่อที่ประชุม ดังนี้

๑. เรื่องการแบ่งกลุ่มวิชาชีพของผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ร่างที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอมาได้กำหนดให้มีการแบ่งกลุ่มวิชาชีพของผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาออกเป็นยี่สิบกลุ่ม ผู้เข้าร่วมสัมมนาบางส่วนเห็นว่า ควรเพิ่มจำนวนการแบ่งกลุ่มให้มากขึ้น นอกจากนี้ ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาให้ความสำคัญเป็นพิเศษคือ การให้การรับรองผู้สมัครว่าเป็นตัวแทนมาจากกลุ่มวิชาชีพใด และใครจะเป็นผู้รับรอง ซึ่งการเสนอให้มีการรับรองผู้สมัครนั้น อาจเป็นปัญหาในทางปฏิบัติสำหรับผู้สมัครที่มาจาก

กลุ่มวิชาชีพที่ไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่าจะให้ใครเป็นผู้รับรอง และยังเป็น การเพิ่มภาระในการตรวจสอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งอีกด้วย

๒. มีการเสนอให้บัญญัติค่านิยามความหมายของแต่ละกลุ่มวิชาชีพให้มีความหมายที่ชัดเจน เพื่อป้องกันมิให้ผู้รับสมัครความตามอำเภอใจว่าผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาจากกลุ่มใด

๓. มีผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นว่า แต่ละจังหวัดมีพื้นที่และจำนวนประชากรไม่เท่ากัน การกำหนดให้มีจำนวนผู้แทนจากกลุ่มวิชาชีพในแต่ละกลุ่มจำนวนเท่ากันจะมีความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากในบางจังหวัดอาจมีจำนวนของผู้สมัครในระดับอำเภอไม่ครบยี่สิบกลุ่มวิชาชีพ โดยอาจมีผู้สมัครเพียงห้ากลุ่มอาชีพเท่านั้น ดังนั้น ควรกำหนดจำนวนของผู้สมัครในระดับอำเภอในแต่ละจังหวัดอย่างไร ซึ่งในประเด็นนี้ คณะอนุกรรมการเห็นว่า แม้ในบางจังหวัดมีผู้สมัครไม่ครบทั้งยี่สิบกลุ่มก็สามารถมีจำนวนผู้สมัครเท่ากับจังหวัดที่มีผู้สมัครครบทั้งยี่สิบกลุ่มได้

๔. การเลือกกันเองตั้งแต่ในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ จะต้องสร้างกลไกที่ป้องกันการสมยอม โดยอาจใช้วิธีการเลือกที่ผสมผสานกันสามวิธี คือ ๑) วิธีเลือกกันเองภายในกลุ่ม ๒) วิธีการเลือกไขว้ และ ๓) วิธีการจับสลาก

๕. มีผู้เข้าร่วมสัมมนาเสนอว่าควรให้ผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละกลุ่มจะต้องมีกระบวนการแนะนำผู้สมัคร ดังนั้น ควรกำหนดให้ผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องแสดงวิสัยทัศน์ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... รายงานความคืบหน้าในการทำงานของคณะอนุกรรมการต่อที่ประชุมว่า ขณะนี้คณะอนุกรรมการยังอยู่ในขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ เพื่อให้คณะอนุกรรมการได้รับรู้รับทราบข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน หลังจากรับฟังความเห็นเสร็จแล้วคณะอนุกรรมการจะดำเนินการจัดทำสรุปประเด็นที่สำคัญต่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้เสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต่อไป ในเบื้องต้นมีประเด็นที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นดังต่อไปนี้

๑. กระบวนการสรรหาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและที่มาของคณะกรรมการสรรหานั้น ส่วนใหญ่มีความเห็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ กระบวนการสรรหา รวมถึงที่มาของคณะกรรมการสรรหา ต้องมีความหลากหลาย

๒. การพิจารณาบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... ต้องให้ความสำคัญกับประเด็นที่ประเทศไทยถูกลดอันดับสถานะด้านสิทธิมนุษยชน จากระดับ A เป็นระดับ B โดยจะต้องบัญญัติแก้ไขปัญหาในกรณีดังกล่าวด้วย

๓. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ควรแก้ไขปัญหภายในเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วยกันเอง ดังนั้น การทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องมีแนวทางเดียวกัน และต้องทำงานในเชิงรุกเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งต้องพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม สร้างการเรียนรู้ ให้สังคมและประชาชนตระหนักถึงความสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน

๔. โครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยเฉพาะในประเด็นของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งเลขาธิการนั้น นอกจากข้าราชการที่สามารถจะสมัครเป็นเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แล้ว ควรเปิดโอกาสให้คนนอกที่ไม่ใช่ข้าราชการสามารถสมัครเป็นเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ด้วย

๕. การบัญญัติบทเฉพาะกาลมีความสำคัญ โดยเฉพาะประเด็นสถานภาพของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบัน จะมีสถานภาพอย่างไรหลังจากประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้ว ซึ่งความเห็นส่วนใหญ่ของผู้มาชี้แจงเห็นว่า ควรบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบันสิ้นสภาพไปหลังจากประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้ว อย่างไรก็ตาม กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่พ้นจากตำแหน่งไปนั้นสามารถกลับมาสมัครเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้อีก

นายอภิชาติ สุจริตตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... มอบหมายให้นายภัทรระ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการ เป็นผู้รายงานความคืบหน้าในการพิจารณาของคณะอนุกรรมการ ดังต่อไปนี้

๑. การยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จะต้องปรับกระบวนการในการเปิดเผยข้อมูลเพื่อป้องกันมิให้ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นความลับถูกละเมิด

๒. คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มาดำรงตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กระบวนการสรรหา จะต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยคำนึงคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระอื่นๆ ด้วย

๓. บทบัญญัติบางมาตราที่บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตนั้น บางเรื่องอาจมีความเชื่อมโยงกับบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น คณะอนุกรรมการจึงให้ความสำคัญกับประเด็นความเชื่อมโยงของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับ โดยได้พิจารณาในประเด็นดังกล่าวอย่างรอบคอบ

๔. โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัด เนื่องจากการทำงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดประสบกับปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระดับจังหวัด กล่าวคือ การทำงานด้านส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริต ในทางปฏิบัติต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ในการให้ความช่วยเหลือในการทำงานด้านการป้องกันทุจริต ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดไม่สามารถดำเนินการด้วยตัวเอง สำหรับการทำงานด้านปราบปรามการทุจริตนั้น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดก็ไม่กล้าดำเนินการตรวจสอบเรื่องทุจริตกับหน่วยงานในพื้นที่อย่างจริงจัง เพราะเกรงใจหน่วยงานในพื้นที่ที่ถูกตรวจสอบ เนื่องจากหน่วยงานในพื้นที่ดังกล่าวเคยช่วยเหลือและทำงานร่วมกันมา ดังนั้น จึงไม่ควรมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดอีกต่อไป นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดควรยุบรวมให้เหลือเก้าภาค โดยต้องทบทวนบทบาทหน้าที่ ตลอดจนโครงสร้างของสำนักงานเกี่ยวกับงานป้องกันการทุจริต งานปราบปรามการทุจริต และการตรวจสอบการทุจริตเพื่อให้เกิด

ประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมมากกว่าการมีสำนักงานประจำอยู่ทุกจังหวัด

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการได้ทำงานควบคู่ไปกับคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะการพิจารณาเรียงลำดับมาตรา โดยคณะอนุกรรมการพยายามจะพิจารณาประเด็นหลักการในแต่ละมาตรา เพื่อให้ทันต่อการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อประโยชน์ในการนำข้อคิดเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไปพิจารณาร่วมกับข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการในแต่ละประเด็น

นายเอียรชัย ณ นคร กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... รายงานต่อที่ประชุม ดังต่อไปนี้

๑. บทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ควรเน้นการทำงานในเชิงระบบมากยิ่งขึ้น โดยอาจมีการเพิ่มอำนาจบางประการ โดยเฉพาะอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณา นอกจากนี้การทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินต้องเป็นกลยุทธร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาบทบาทหน้าที่ในการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินในการตรวจสอบเรื่องใดๆ นั้น จะมีระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องร้องเรียนกำหนดไว้ ซึ่งรายละเอียดของระเบียบดังกล่าวจะแบ่งประเภทของเรื่องร้องเรียนออกเป็นสองประเภท คือ เรื่องที่มีความซับซ้อน และเรื่องที่ไม่มีความซับซ้อน ซึ่งหากเรื่องร้องเรียนที่ยื่นต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นเรื่องที่ไม่มีความซับซ้อน ผู้ตรวจการแผ่นดินจะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้น ที่ผ่านมาการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่เป็นการทำงานในลักษณะที่เป็นคู่ขัดแย้งกับหน่วยงานของรัฐ

๒. ความสัมพันธ์ของบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งในทางปฏิบัติพบว่าอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินจะไม่มี ความซ้ำซ้อนกับหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องจากมีการประสานงานระหว่างองค์กรอยู่ตลอดเวลา ปัญหาการพิจารณาเรื่องเดียวกันซ้ำซ้อนจึงไม่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ

๓. จากการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานผู้ปฏิบัติ การที่ร่างรัฐธรรมนูญบัญญัติตัดอำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินในเรื่องการตรวจสอบเรื่องคุณธรรมจริยธรรมออกไปนั้น อาจไม่มีความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ควรให้อำนาจแก่ผู้ตรวจการแผ่นดินในการทำงานด้านส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐต่อไป

๔. ผู้ตรวจการแผ่นดินควรมีอำนาจในการหยิบยกเรื่องใดที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของรัฐที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายขึ้นมาพิจารณาได้เอง แม้เรื่องดังกล่าวจะไม่มีผู้ใดมายื่นเรื่องร้องเรียนก็ตาม ผู้ตรวจการแผ่นดินก็สามารถนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาได้

๕. ควรกำหนดให้สถานภาพของบุคลากรในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีความสอดคล้องกับองค์กรอิสระอื่นๆ กล่าวคือ สถานภาพของบุคลากรในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินควรมีสถานภาพเช่นเดียวกับหน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระอื่นๆ

นายอุดม รัฐอมฤต กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... รายงานต่อที่ประชุมว่า การพิจารณาของคณะกรรมการส่วนใหญ่มีแนวทางการพิจารณาที่สอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม มีเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ดังต่อไปนี้

๑. ควรกำหนดวิธีการพิจารณาคดีในระบบได้สวนให้ชัดเจน และมีความแตกต่างจากระบบการพิจารณาคดีในระบบกล่าวหาในศาลยุติธรรม โดยเฉพาะการแสวงหาพยานหลักฐานในคดี

๒. ควรกำหนดองค์คณะผู้พิพากษาในการพิจารณาคดีในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการพิจารณา โดยเบื้องต้นได้กำหนดให้มีองค์คณะผู้พิพากษาในการพิจารณาในแต่ละคดี โดยกำหนดให้มีจำนวนองค์คณะผู้พิพากษาดังแต่ห้าคนแต่ไม่เกินเก้าคน ซึ่งองค์คณะผู้พิพากษาในแต่ละคดีควรที่จะกำหนดให้มีจำนวนที่คนนั้น จะต้องพิจารณาถึงจำเลยประกอบด้วยว่า บุคคลดังกล่าวมีตำแหน่งหรือฐานะอย่างไร ซึ่งตำแหน่งหรือฐานะของจำเลยนั้นย่อมเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดจำนวนขององค์คณะผู้พิพากษาว่าจะกำหนดให้มีจำนวนเท่าใด

๓. ไม่ควรกำหนดให้มีองค์คณะผู้พิพากษาสำรอง ในกรณีที่องค์คณะผู้พิพากษาที่แต่งตั้งขึ้นบางคนไม่สามารถนั่งพิจารณาคดีได้

๔. การพิจารณาคดีลับหลังจำเลย ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ว่าหากเกิดกรณีที่จำเลยหลบหนีก่อนหรือระหว่างการพิจารณาคดี จะมีกระบวนการพิจารณาคดีอย่างไร

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการได้ประสานงานกับคณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ในการจัดโครงการสัมมนาฯรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... โดยจะจัดขึ้นในวันพุธ ที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ อาคารรัฐสภา ๒ ซึ่งการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวจะส่งผลทำให้คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... ได้รับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้านเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาต่อไป

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า ในต่างประเทศมีหลักในการพิจารณาคดีอาญาลับหลังจำเลยอย่างไร

นายธนาวุฒิ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ในเบื้องต้นการพิจารณาคดีอาญาจะต้องกระทำต่อหน้าจำเลยเป็นหลัก ส่วนการพิจารณาคดีอาญาลับหลังจำเลยจะมีได้ในกรณีเพื่อประโยชน์แห่งความปลอดภัยในเรื่องที่จำเลยอาจทำให้พยานหลักฐานเสียหายจึงจะพิจารณาลับหลังจำเลยได้

นายนรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ สอบถามว่า ผู้พิพากษาสำรองมีหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาอย่างไร และผู้พิพากษาสำรองจะทำหน้าที่ในกรณีที่องค์คณะผู้พิพากษาคคนใดคนหนึ่งไม่สามารถนั่งพิจารณาคดีได้ โดยให้ผู้พิพากษาสำรองนั่งเป็นองค์คณะพิจารณาคดีแทนใช่หรือไม่

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... ชี้แจงว่า การที่สำนักงานศาลยุติธรรมต้องการให้มีองค์คณะผู้พิพากษาสำรองน่าจะมาจากเหตุผลสองประการ ประการที่หนึ่ง กรณีผู้พิพากษาไม่ครบองค์คณะเป็นบางครั้งด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม และประการที่สอง กรณีผู้พิพากษาไม่ครบองค์คณะตลอดเวลา เช่น ผู้พิพากษาเจ็บป่วย การมีผู้พิพากษาสำรองจะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องทันที อย่างไรก็ตาม ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่าอาจกำหนดให้การพิจารณาพิพากษาคดีสามารถกระทำได้เมื่อมีองค์คณะผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าห้าคน ดังนั้น องค์คณะผู้พิพากษาสำรองอาจไม่มีความจำเป็น ทั้งนี้ เห็นว่าการที่คดีหนึ่งมีองค์คณะผู้พิพากษาห้าคน ขณะที่อีกคดีหนึ่งมีองค์คณะผู้พิพากษาเจ็ดคน อาจเกิดปัญหาเรื่องความยุติธรรมและความเที่ยงธรรมได้ ดังนั้น ควรมีการบัญญัติกฎหมายในเรื่ององค์คณะผู้พิพากษาให้ชัดเจนว่าคดีประเภทใดควรมีองค์คณะจำนวน

เท่าใด นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศสเคยมีคำวินิจฉัยว่า การให้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเป็นผู้กำหนดจำนวนองค์คณะผู้พิพากษานั้นขัดต่อหลักการในเรื่องความเป็นธรรม

นางกีระณา สุมาวงศ์ กรรมการ กล่าวว่า เรื่ององค์คณะผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดีควรต้องมีองค์คณะครบทั้งเก้าคนในทุกคดี เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมและเพื่อป้องกันการทุจริต

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... รายงานต่อที่ประชุมว่า ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... พบว่ามีหลายเรื่องที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติม จึงอาจต้องเปลี่ยนแปลงกำหนดการในการรับฟังความคิดเห็นของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... รายงานต่อที่ประชุม ดังนี้

ที่ประชุมคณะอนุกรรมการได้พิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... โดยได้มีการพิจารณาร่างมาตรา ๑๖ ร่างมาตรา ๑๗ ร่างมาตรา ๑๘ ร่างมาตรา ๑๙ และร่างมาตรา ๒๐ ดังนี้

๑. ร่างมาตรา ๑๖ ประเด็นเกี่ยวกับการแสดงหลักฐานการพ้นจากตำแหน่งหรือวิชาชีพของผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา

๑.๑ การแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๒๐๒ (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช... (ฉบับผ่านการออกเสียงประชามติ)

- กรณีเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำตาม (๖) ต้องพิจารณาจากระเบียบข้าราชการพลเรือนว่าด้วยการลาออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือกรณีเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ตาม (๗) ต้องพิจารณาจากระเบียบของหน่วยงานนั้นว่าการพ้นจากตำแหน่งให้มีผลนับแต่เมื่อใด

- กรณีเป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือลูกจ้างของบุคคลใดตาม (๘) อาจกำหนดให้ต้องประกาศเจตนารมณ์ในการลาออกทางช่องทางสื่อประเภทต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน

- กรณีเป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ อาจพิจารณากำหนดให้ชัดเจนว่าต้องมีใบรับรองการเลิกประกอบวิชาชีพอิสระจากองค์กรวิชาชีพนั้น ๆ

๑.๒ ควรกำหนดระยะเวลาที่ต้องแสดงหลักฐานการลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๒๐๒ (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) ต่อประธานวุฒิสภา ให้มีความชัดเจน และเป็นมาตรฐานเดียวกับองค์การอิสระอื่น ๆ

๒. ร่างมาตรา ๑๗ การดำเนินการกรณีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาน้อยกว่าเจ็ดคนที่ประชุมอนุกรรมการพิจารณาแล้วให้รอการพิจารณา

๓. ร่างมาตรา ๑๘ การถวายสัตย์ปฏิญาณของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ที่ประชุมอนุกรรมการพิจารณาแล้วให้รอการพิจารณา

๔. ร่างมาตรา ๑๙ สถานะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ที่ประชุมอนุกรรมการพิจารณาแล้วไม่มีข้อสังเกต

๕. ร่างมาตรา ๒๐ คุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การกำหนดความในมาตรา ๒๐ (๕) ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ความว่า “มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ” ควรกำหนดให้บุคคลที่จะดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องผ่านการตรวจสุขภาพจากแพทย์ผู้ได้รับการรับรองจากแพทยสภา สำหรับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจาก การสรรหาอาจกำหนดให้มีการตรวจสุขภาพทั้งทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตก่อนเข้าสู่ตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แต่สำหรับตุลาการที่ได้รับการคัดเลือกมาจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดมีการกำหนดให้มีการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีอยู่แล้ว

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. .... กล่าวว่า คณะอนุกรรมการอยู่ระหว่างการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจะเริ่มพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. .... หลังจากวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

จากนั้นที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๙๗

“มาตรา ๙๗ ในการยื่น การรับ การตรวจสอบ การเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือผลการตรวจสอบการรายงานเกี่ยวกับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามหมวดนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจนำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มากำหนดไว้ในหลักเกณฑ์นั้นด้วยก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในเรื่องการตรวจสอบรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรทำงานในเชิงรุก คือนอกจากกำหนดให้บุคคลยื่นและเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรต้องมีอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ในองค์กรอื่นที่ได้มีการรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว เช่น หลักฐานการเสียหาย หลักฐานการครอบครองที่ดิน หลักฐานการถือหุ้น เพื่อตรวจสอบว่าบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่บุคคลยื่นนั้นถูกต้องหรือไม่ แต่ทั้งนี้สิ่งที่อาจต้องนำมาพิจารณา คือ เรื่องข้อมูลส่วนบุคคล ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลได้เพียงใด

- ควรมีกลไกการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินก่อนเข้ารับตำแหน่ง เพื่อไม่ให้บุคคลยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมากเกินไปที่ตนครอบครอง ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน

- ความว่า “การรับ” มีความหมายว่าอย่างไร และมีสิ่งใดที่ยืนยันว่าได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว เนื่องจากในร่างมาตรานี้กำหนดให้สามารถนำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ได้ หากผู้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์จะยืนยันได้อย่างไรว่า

คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้รับข้อมูลดังกล่าวแล้ว และหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเอกสารไม่ครบ จะถือว่าได้รับเอกสารแล้วหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า เรื่องการรับส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ควรต้องพิจารณาว่าจะทำอย่างไรให้เชื่อถือได้ว่ามาจากต้นทางจริง โดยไม่มีการปลอมแปลง ข้อมูลระหว่างทาง ซึ่งการยื่นเอกสารและการรับเอกสารควรต้องเชื่อถือได้และต้องมีระบบคุ้มครองความปลอดภัยข้อมูลไม่ให้ถูกปลอมแปลงได้ ส่วนเรื่องการตรวจสอบต้องพิจารณาว่าการตรวจสอบนั้นคือการตรวจสอบกับผู้ยื่นข้อมูลหรือตรวจสอบกับแหล่งข้อมูลอื่น หากเป็นการตรวจสอบกับแหล่งข้อมูลอื่นอาจเป็นการรุกล้ำข้อมูลส่วนบุคคลได้ ดังนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงควรกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อไม่ให้เป็นภาระไปละเมิดสิทธิผู้อื่นด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ควรต้องมีหลักเกณฑ์และกระบวนการตรวจสอบ โดยเฉพาะเรื่องการประเมินราคาทรัพย์สินและหนี้สินว่ามีเกณฑ์การประเมินอย่างไรเพื่อให้ตรงตามความเป็นจริง และเป็นไปตามมาตรฐาน เช่น ให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมิน เป็นต้น

- ไม่ควรบัญญัติว่า “เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด” เพราะเป็นเสมือนการมอบเช็คเปล่า (blank cheque) แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ไปกำหนดหลักเกณฑ์อย่างไรก็ได้ ทั้งนี้ ควรมีการวางกรอบเงื่อนไขว่า หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดนั้นต้องคำนึงถึงเรื่องใดบ้าง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้ตรวจสอบและผู้ถูกตรวจสอบ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๙๗

มาตรา ๙๘

“มาตรา ๙๘ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหมวด ๔ การบังคับทางกฎหมายต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม กล่าวว่า ควรพิจารณาหลักการของร่างมาตรานี้อย่างรอบคอบ เนื่องจากร่างมาตรานี้ใช้คำว่า “จงใจ” ซึ่งอาจทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่มีเจตนาที่จะไม่แสดงที่มาของทรัพย์สินหรือหนี้สินแต่หลงลืมไม่ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินหรือหนี้สินถูกกล่าวหาได้ว่าจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ควรคำนึงถึงการใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่สามารถวินิจฉัยได้ว่ากรณีใดถือเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วย ทั้งนี้ คำว่า “จงใจ” มีความหมายที่กว้างกว่าคำว่า “เจตนา” โดยต้องการให้มีบทลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ที่ผ่านมาสํานักงาน ป.ป.ช. จะส่งหนังสือแจ้งมายังเจ้าหน้าที่ของรัฐที่หลงลืมไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน

และหนี้สิน และสอบถามว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นบุคคลเพศสภาพมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลที่อยู่กินฉันสามีภรรยากับตนเองด้วยหรือไม่

- ควรคำนึงถึงกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรสด้วย เนื่องจากหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นว่ามีลักษณะจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรสเป็นเท็จก็จะส่งผลให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความผิด

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม กล่าวว่า ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในลักษณะใดถือว่าเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า การกำหนดลักษณะของการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ในกฎหมาย อาจเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ชัดเจน

นายภัทรหะ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... แสดงความเห็นว่าการตรวจสอบเรื่องทุจริตจะประสบผลสำเร็จได้ต้องเริ่มต้นจากการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่อาจทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่สุจริตเกิดความไม่สะดวกในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จึงควรใช้วิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งจะทำให้การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมีความสะดวกมากขึ้น ส่วนการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อสาธารณะบางประเภท เช่น เลขที่บัญชีธนาคาร อาจไม่เหมาะสม เนื่องจากเป็นการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรปรับปรุงวิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้มีความยุ่งยากน้อยลง และสามารถใช่วิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องมึระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มีความปลอดภัยและควรมีระบบการสำรองข้อมูลด้วย เนื่องจากอาจเกิดกรณีที่ข้อมูลเหล่านั้นสูญหายหรือเสียหายได้

- ควรใช้วิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทางอิเล็กทรอนิกส์จะทำให้ผู้ที่กรอกข้อมูลสามารถกรอกรายละเอียดได้อย่างครบถ้วนและสะดวก ซึ่งการใช้วิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทางอิเล็กทรอนิกส์จะทำให้สามารถนำข้อมูลทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีทรัพย์สินหรือหนี้สินประเภทเดียวกันมาเปรียบเทียบกันได้ อันจะส่งผลให้การตรวจสอบการทุจริตมีความรวดเร็วมากขึ้น

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเป็นข้อมูลส่วนบุคคล จึงไม่สามารถนำมาเปิดเผยหรือเปรียบเทียบกันได้ ส่วนการใช้วิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทางอิเล็กทรอนิกส์เห็นว่าเป็นประโยชน์ แต่จะต้องมีการจัดเก็บข้อมูลที่มีความปลอดภัย

นายภัทรหะ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... กล่าวว่า ระบบการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทางอิเล็กทรอนิกส์ควรมีรูปแบบที่ผู้กรอกข้อมูลสามารถกรอกรายละเอียดได้สะดวก และผู้กรอกข้อมูลสามารถแสดงความประสงค์ได้ว่าการให้มีการเปิดเผยข้อมูลของตนเองทั้งหมดหรือไม่ ส่วนร่างมาตรา ๔๘ ความว่า “พฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น” ในทางปฏิบัตินั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะใช้วิธีการส่งหนังสือไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ที่ไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินจำนวนสามครั้งเพื่อให้มีหลักฐานยืนยันว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้รับหนังสือก่อนที่จะดำเนินคดีต่อไป นอกจากนี้ อดีตรองการ ป.ป.ช. มีความเห็นว่า ควรกำหนดว่าในกรณีที่มีการต่อสู้คดีในชั้นศาลและศาลมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ต้องมาแสดงทรัพย์สินและหนี้สินก่อนดำรงตำแหน่งและในขณะที่พ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณา ร่างมาตรา ๙๘

มาตรา ๙๘

“มาตรา ๙๘ ให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๙๔ เกี่ยวกับการเข้ารับและการพ้นจากตำแหน่งของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ร่างมาตรา ๙๘ มีหลักการให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นของเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดอย่างไร

- ความว่า “ตรวจสอบข้อมูล” หมายถึงการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละคนใช่หรือไม่

- ความว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัด” นั้น หากเกิดกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไปดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจแล้ว จะถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นอยู่ในสังกัดของรัฐวิสาหกิจและมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อรัฐวิสาหกิจด้วยหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๙๘ มีหลักการให้หน่วยงานของรัฐตรวจสอบข้อมูลของเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดควบคู่ไปกับการตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่มีข้อสังเกตว่า ความว่า “การเข้ารับและการพ้นจากตำแหน่ง” หมายถึงการพ้นจากตำแหน่งในลักษณะใด เนื่องจากอาจทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พ้นจากตำแหน่งเพื่อไปรับตำแหน่งใหม่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งด้วย ส่วนความว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัด” นั้น หากเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไปดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการของรัฐวิสาหกิจก็อาจทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อรัฐวิสาหกิจด้วย

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า หลักการของร่างมาตรา ๙๘ อาจไม่เหมาะสม เนื่องจากเป็นการสร้างภาระให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอื่น จึงควรกำหนดให้มีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในช่วงระยะเวลาที่กำหนดซึ่งจะเหมาะสมมากกว่าการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกครั้งที่ตนเองเข้ารับตำแหน่ง

- เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไปดำรงตำแหน่งในองค์กรใด ควรมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อทุกองค์กรที่ตนเองไปดำรงตำแหน่งด้วย

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... ชี้แจงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหลักการว่า หากเจ้าหน้าที่ของรัฐไปดำรงตำแหน่งใดจะต้องมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ตนเองไปดำรงตำแหน่งใหม่ และกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคู่สมรสใหม่ก็มีหน้าที่ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรสใหม่ด้วย

ส่วนร่างมาตรา ๘๘ มีหลักการให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่กำกับดูแลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในสังกัด ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเท่านั้น โดยหน่วยงานของรัฐจะไม่มีอำนาจหน้าที่เข้าไปตรวจสอบ เกี่ยวกับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า หน่วยงานของรัฐควรมีหน้าที่ ตรวจสอบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐคนใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติแล้วรายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตรวจสอบ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๘๘

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันศุกร์ ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๒๕ นาฬิกา

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายสกนธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์